

STORTINGET

Representantforslag 54 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Grunde Almeland

Dokument 8:54 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Grunde Almeland om å utrede norsk EU-medlemskap

Til Stortinget

Bakgrunn

Norge står i en tid der sikkerhet, økonomi og verdier utfordres på måter man ikke har sett på flere tiår. Russlands angrepskrig mot Ukraina på den ene siden og USAs demokratiske tilbakegang på den andre har endret Europas sikkerhetspolitiske landskap fundamentalt. Samtidig viser EUs beslutning om å ikke gi Norge unntak fra deres beskyttelsestiltak for ferrolegeringer hvor høy kostnaden ved å ikke være EU-medlem faktisk kan være. Når Europas fremtid formes, må Norge stille seg spørsmålet: Har vi den beste tilknytningen for å ivareta våre interesser og verdier?

En utredning av norsk EU-medlemskap handler om kunnskap og åpenhet. Det er liberal politikk å søke fakta før man ber folk ta stilling. Det er behov for en bred, oppdatert og grundig analyse av hva et medlemskap vil bety for sikkerhet, økonomi, klima, handel og demokrati. Det er snart 30 år siden folkeavstemningen i 1994. Europa er ikke det samme, og det er heller ikke Norge. Å basere fremtidens politikk på gårdsdagens premisser er ikke ansvarlig.

Det er særlig den sikkerhetspolitiske utviklingen som gir et stort behov for ny kunnskap og debatt. I en tid der hybridtrusler, energikrise og forsyningssikkerhet er reelle utfordringer, må man vurdere om dagens modell gir tilstrekkelig innflytelse og trygghet. EU har fått en

sentral rolle innen områder som er avgjørende for norsk sikkerhet, som koordinering av sanksjoner mot Russland og styrking av den europeiske forsvarsindustrien. Som EØS-land står Norge utenfor beslutningene, men påvirkes av konsekvensene. En utredning må belyse hva dette betyr for norsk handlefrihet og sikkerhet.

Et norsk EU-medlemskap kan og skal aldri erstatte NATO, men det er nødvendig å styrke Norges posisjon i Europas politiske og økonomiske fellesskap. En utredning må belyse hvorvidt norsk EU-medlemskap kan bidra til å håndtere risikoen knyttet til en illiberal utvikling i USA.

EØS-avtalen har tjent Norge godt, men den har begrensninger. Norge har full markedsadgang, men ingen stemme når regelverket utformes. EØS-avtalen gir heller ikke Norge tilgang til EUs tollunion. EU har gått fra å være et handelssamarbeid til å bli en politisk union med felles klimapolitikk, digital regulering og industristrategi. For norsk næringsliv betyr dette at rammevilkår bestemmes uten norsk deltakelse. En utredning må belyse hvorvidt dagens ordning gir tilstrekkelig forutsigbarhet og konkurransekraft i en tid med grønn omstilling, teknologisk kappløp og ikke minst global handelskrig.

Liberale verdier – frihet, rettsstat og internasjonalt samarbeid – er under press. EU er ikke perfekt, men er en union bygget på demokratiske prinsipper og rettssikkerhet. En utredning vil gi nok kunnskap til å ta en informert beslutning om hvordan Norge best kan sikre disse verdiene i fremtiden, enten innenfor dagens rammer eller gjennom en tettere tilknytning.

Debatten om EU har ofte vært preget av steile fronter. Derfor mener forslagsstillerne en norsk EU-debatt må startes med kunnskap. En utredning er et verktøy for å samle fakta, vurdere konsekvenser og gi folk et oppdatert grunnlag for diskusjon. Det er liberal politikk å møte uenighet med åpenhet, ikke med frykt.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g:

Stortinget ber regjeringen starte en utredning av norsk EU-medlemskap.

25. november 2025

Guri Melby

Abid Raja

Grunde Almeland